

Dosar nr. 3ra-1290/22 (2-20136992-01-3ra-20122022)

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, judecător – L. Holevițaia

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători – Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan

Î N C H E I E R E

14 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Sergiu Railean împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 08 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 02 noiembrie 2020, Sergiu Railean s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare CNAS), prin care a solicitat a considera ilegale răspunsurile CTAS Rîșcani nr.4346, fără dată, precum și nr. D-1957/20 din 17 septembrie 2020, și răspunsul la cererea prealabilă nr. R-2165/20 din 19 octombrie 2020, repunând în termen de atac al refuzului CNAS Rîșcani nr.4346 cu cerere prealabilă; a obliga CNAS să efectueze calcularea pensiei reclamantului, conform certificatului MAI nr. 34/173612 din 27 iunie 2019, prin care i-a fost calculată vechimea în muncă cu avantaje de 26 ani 08 luni și 10 zile de la momentul demisiei la pensie și până la ziua de azi.

În motivarea acțiunii, reclamantul a menționat că a fost angajat al organelor afacerilor interne al IGP, MAI cu dreptul de a primi pensia pe linia MAI din 25 iunie 2019, conform ordinului nr. 318 cu privire la demisionare la pensie. Totodată, în perioada de timp 26 decembrie 1997 – 12 aprilie 2000, a activat în cadrul serviciului de pază și escortă a CPR Orhei, beneficiind de avantaje în scopul calculării vechimii

în muncă, având coeficientul de două zile de lucru pentru o zi de activitate, ce se confirmă prin certificatul nr. 34/173612 din 27 iunie 2019, acesta fiind stabilit cu avantaje 26 ani, 4 luni, 7 zile. Respectiv, cu certificatul dat, s-a adresat la CTAS Râșcani, prin cererea din 03 iulie 2019, pentru stabilirea pensiei, conform calculului vechimii în muncă, cu avantaje.

Reclamantul a indicat că răspunsul de la CNAS nu l-a primit, dar la 05 martie 2020, în cadrul examinării unei alte cauze administrative privind recalcularea vechimii în muncă, a făcut cunoștință cu refuzul CNAS nr.4346, prin care i s-a refuzat recalcularea pensiei, conform cererii din 03 iulie 2019. Dovadă a lipsei primirii răspunsului este lipsa confirmărilor poștale de expediere a acestuia în adresa sa.

Astfel, reclamantul a anexat răspunsul-refuz al CNAS Râșcani din 03 iulie 2019, solicitând de la CNAS să-l anuleze și să efectueze calcularea pensiei reclamantului, luând în considerație certificatul MAI nr. 34/173612 din 27 iunie 2019, care stabilește termenul de activitate în cadrul MAI de 26 ani, 4 luni, 7 zile, fiindu-i achitate toate sumele bănești, compensațiile bănești, indemnizațiile ce i se cuvin, de la momentul eliberării și până la momentul adresării cererii date.

În pofida acestui fapt, la 17 septembrie 2020, reclamantul a primit un răspuns de la CNAS, prin care i s-a refuzat în satisfacerea cererii pe motiv că a depus cererea de contestare tardiv.

Pentru respectarea procedurii administrative, reclamantul a adresat la 26 septembrie 2020 o cerere prealabilă, prin care a solicitat anularea refuzurilor și a solicitat recalcularea pensiei, cu avantaje, conform certificatului nominalizat.

Invocând prevederile pct. 8 lit. d) al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994, art. 33 alin. (2) din Legea cu privire la sistemul penitenciar nr.1036 din 17 decembrie 1996 (în vigoare până la 21.03.2008), reclamantul a consemnat că din esența normelor de drept enunțate, rezultă că pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesnirile solicitate este necesar ca persoana să întrunească două condiții, și anume: instituția în care persoana execută serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 al H.G. nr. 78 din 21.02.1994 și să-și exercite serviciul nemijlocit în închisori, izolatoare de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici.

Astfel, pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesnirile solicitate este necesar ca persoana să întrunească două condiții și anume: instituția în care persoana execută serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 al H.G. nr. 78 din 21.02.1994 și să-și exercite serviciul nemijlocit în închisori, izolatoare de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici.

La 19 octombrie 2020, reclamantul a primit refuz în satisfacerea cererii prealabile.

În drept, Sergiu Railean a invocat prevederile art. 2, 49 pct. 3 din Legea nr.1544-XII din 23 iunie 1993, art. 67, 106 din Codul muncii.

Prin hotărârea din 08 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă acțiunea depusă de Sergiu Railean împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

La 10 noiembrie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel împotriva hotărârii din 08 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, fiind suplimentat la 16 februarie 2022, prin care a solicitat casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Railean.

Prin decizia din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 08 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că la data depunerii cererii de stabilire a pensiei de către Railean Sergiu, legea stabilea că persoana urmează să aibă o vechime în muncă de 24 ani 6 luni, la data eliberării din funcție, vechime în muncă care este confirmată de reclamant.

Curtea de Apel Chișinău a apreciat ca neîntemeiate argumentele apelantei care susținea că, perioada de activitate a lui Railean Sergiu, cuprinsă între 26.12.1997-12.04.2000, nu poate fi luată în considerare ca perioadă de activitate cu avantaje, or poziția expusă de Casa Națională de Asigurări Sociale contravine prevederilor legislației în vigoare. Sub acest aspect, instanța a reținut că, în perioada 26.12.1997-12.04.2000, Railean Sergiu a activat în funcție de polițist pentru pază, arest și escortă în cadrul CPR Orhei.

Astfel, în conformitate cu punctul (8) lit. d) al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și a sistemului penitenciar, li se acordă două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu, în instituții penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum și la lucrări de subteran. Ca urmare, se deduce că, penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici sunt entitățile care cad sub incidența reglementărilor de la pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994.

Din esența normelor de drept enunțate, rezultă că pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesnirile solicitate este necesar ca persoana să întrunească două condiții, și anume: instituția în care persoana execută serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 a Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 și să-și exercite serviciul nemijlocit în închisori, izolatoare de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie) și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici.

Ținând cont de materialele speței, Curtea de Apel Chișinău a constatat că, Railean Sergiu a activat în perioada 26.12.1997-12.04.2000 în funcție de polițist pentru pază, arest și escortă în cadrul CPR Orhei, instituție care se formează de către comisarul comisariatului general, comisarii comisariatelor de poliție și asigură paza persoanelor deținute în izolatorul de detenție provizorie destinat și pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală

Astfel, este cert faptul că colaboratorii care efectuează serviciul de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), în prezent au dreptul la calcularea vechimii în

muncă cu avantaje, calculându-se 2 luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu în ordinea prevăzută de pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilirea și plata pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor economice și Corupției și a sistemului penitenciar. Acest Regulament este unicul act care reglementează raporturile respective.

La 22 septembrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul reprezentantului său Carolina Corj, a expediat prin poșta electronică recursul nemotivat împotriva deciziei din 20 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău. La 07 august 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul directorului general Elena Țîbîrnă, a depus recursul motivat, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei decizii de respingere integrală a acțiunii.

La 09 august 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs intimatului Sergiu Railean, însă acesta nu a făcut uz de dreptul său de a se expune asupra recursului printr-o referință.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia ”Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente de deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169–171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2).

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen

mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art. 195 din Codul administrativ potrivit căroră procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Potrivit art. 223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art. 96-114.

Conform art. 96 alin. (1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Potrivit art. 97 alin. (3) din Codul administrativ, autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu

scrisoare recomandată; d) notificare prin poștă electronică sau prin mijloace electronice de comunicație dedicate.

Din prevederile art.110¹ alin.(1) și (5) din Codul administrativ rezultă că, notificarea prin poșta electronică la adresa electronică a persoanei care urmează a fi notificată se efectuează prin transmiterea înscrisului de notificat în formă de document electronic, cu aplicarea semnăturii electronice de persoana responsabilă din cadrul autorității publice. Notificarea prin poșta electronică se efectuează dacă adresa poștală a fost indicată prealabil de persoana notificată. Notificarea prin poștă electronică este echivalentă cu notificarea de substituție prin introducerea în cutia poștală. Confirmarea recepției notificării, emisă în mod automatizat de sistemul informațional sau de alt mijloc electronic de comunicație dedicat, probează notificarea.

Potrivit art. 114 din Codul administrativ, dacă o notificare a înscrisului, care îndeplinește condițiile de formă, nu poate fi probată sau dacă înscrisul a ajuns cu încălcarea prevederilor obligatorii de notificare, atunci acesta se consideră notificat din momentul în care într-adevăr a ajuns la persoana care urma să fie notificată.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 20 septembrie 2022, dispozitivul fiind notificat recurenteii prin poșta electronică la 28 septembrie 2022 (f.d. 96), iar decizia motivată la 15 decembrie 2022 (f.d. 95).

Se reține că, la 15 decembrie 2022, decizia integrală a Curții de Apel Chișinău din 20 septembrie 2022, a fost publicată pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată: <https://cac.instante.justice.md/>.

Cele menționate supra, atestă faptul că termenul de 30 de zile prevăzut la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), pentru prezentarea motivării recursului, a început să curgă din data de 16 decembrie 2022, ziua imediat următoare de la data notificării CNAS a deciziei integrale a instanței de apel, și a expirat la 14 ianuarie 2023, zi de sâmbătă, ultima zi de depunere a recursului motivat fiind data de 16 ianuarie 2023, zi de luni.

În pofida celor enunțate, CNAS nu s-a conformat prevederilor legale și nu a prezentat motivarea recursului în termenul legal prevăzut la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), ci și-a exercitat acest drept abia la 07 august 2023 (f.d. 129-131). Or, fiind cea interesată de soluționarea cauzei în ordine de recurs, recurenta trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură până la expirarea termenului prevăzut de lege, la caz, prin prezentarea motivării recursului în conformitate cu art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023).

Drept consecință, intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art. 246 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), de declarare a recursului inadmisibil.

Conform art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs prevăzut la art. 245 din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), este considerat un

termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca și consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Din cele constatate rezultă că, nerespectarea termenului de prezentare a motivării recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv CNAS care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale, inclusiv să-și verifice poșta electronică la intervale rezonabile de timp pentru a nu omite termenul legal de prezentare a recursului motivat. Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În atare circumstanțe, soluția de declarare a recursului depus de CNAS drept inadmisibil, este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar leza principiul securității raporturilor juridice.

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de CNAS, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată

d i s p u n e:

Recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă